

Asia: VN/30163/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston kulttuuripoliittiseksi selonteoksi

Visio

**Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon visiota?
Kyllä / En. Jos ette, kuvailkaa mahdolliset muutostarpeet.**

Kyllä

Mahdolliset muutostarpeet.

-

Tavoitteet

Kannatatteko kulttuuripoliittisen selonteon neljää tavoitetta?

Kyllä, tavoitteet vastaavat omaa näkemystäni

Jos vastasitte en, kuvailkaa tiiviisti mahdolliset muutostarpeet.

-

Toimenpide-ehdotukset

Tässä on lueteltu yhdeksän toimenpidekokonaisuutta. Mitkä raportin toimenpide-ehdotuksista ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa? Valitse ensin yksi (1) haluamasi toimenpidekokonaisuus ja kirjoita sen jälkeen haluamasi toimenpide-ehdotukset alla olevaan tilaan kaikki peräkkäin. Valitse yhteensä enintään viisi (5).

Pitkäjänteistä ja monialaista kulttuuripolitiikkaa [Pitkäjänteisyys ja seuranta on tärkeää, mutta ehdotettu uusi toimielin lisäisi byrokratiaa ja kustannuksia.]

Oma roolinne tulevassa toimeenpanossa

Millaisena näette oman tai edustamanne tahon roolin kulttuuripoliittisenselonteon toimeenpanossa?

Alehallintovirastot jakavat yleisille kirjastoille kehittämisavustuksia hankkeisiin, jotka vahvistavat kulttuuria jokaisenoikeutena. Lukutaitoa ja -harrastusta vahvistavilla hankkeilla vahvistetaan kulttuurin tulevaisuuskestävää perustaa. Avustuksilla voidaan palkata mm. kulttuuriammattilaisia

hankkeisiin. Avien valtakunnallisesti yhtenäinen informaatio-ohjaus kirjastoille vahvistaa yhteistä linjaa kirjastopolitiikasta ja siten osaltaan myös selonteon tavoitetta yhteisestä linjasta.

Avustuksilla ja osaamisen kehittämisellä avit vahvistavat kuntien kirjasto- ja kulttuuritoimijoiden huoltovarmuutta varautumis- ja valmiustyössä henkisen kriisinkestävyyden osalta.

Tiivistelmä näkemyksistänne

Tähän voitte kirjoittaa mahdolliset muut kulttuuripoliittista selontekoa koskevat huomionne.

Aluehallintovirastot kiittävät mahdollisuudesta kommentoida kulttuuripoliittista selontekoa, johon yleisten kirjastojen toiminta olennaisesti liittyy.

Laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) edellyttää, että lukemiskulttuurin ja monipuolisen lukutaidon lisäksi yleisten kirjastojen on edistettävä väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen ja kulttuuriin.

Selonteossa kirjastot jäävät kuitenkin irrallisen maininnan varaan medialukutaidosta, digitaalisesta informaatiolukutaidosta sekä kirjastojen 'saavutettavuudesta'. Kirjastot ovat kuitenkin merkittäviä tekijöitä kulttuurin tulevaisuuskestävän perustan rakentajina laajan kulttuuritarjontansa sekä suurten käyttäjä- ja käyttömääriensä takia.

Erityisesti kirjastojen ylläpitämät ja vahvistamat perus- ja monilukutaidot ovat edellytyksiä selonteossa esitetyille kulttuurin tulevaisuuskestävälle perustalle ja kulttuurin kukoistavalle toimintaympäristölle. Kun kirjaston toimintaedellytykset turvataan, niin kirjasto pystyy toteuttamaan selonteossa esitettyjä tavoitteita mm. seuraavin tavoin.

1. Tekijöille maksetaan kirjastojen lainattavasta aineistoista lainauskorvauksia sekä muusta aineiston käytöstä tekijänoikeusmaksuja.
2. Kirjastojen aineistot tukevat monipuolisesti kulttuuri- ja taidekasvatusta.
3. Kirjastot tukevat alueellista kulttuuria ja sen tekijöitä järjestämällä tapahtumia ja näyttelyitä tiloissaan, joissa kynnys taidetapahtumaan on matala sekä tekijöille että osallistujille.
4. Kirjastot kasvattavat uutta yleisöä ja taiteen kuluttajia, jolloin kirjastot vaikuttavat (kulttuurin) elinvoimaan henkisen pääoman kasvattamisen lisäksi myös taloudellisesti.
5. Kirjastot rohkaisevat kansalaisia oman taiteen tekemiseen turvallisessa ympäristössä.

6. Pienissä kunnissa kirjasto ja sen henkilökunta ovat usein ainoita kulttuuritilaisuuksien ja -tilojen tarjoajia.

Henkisen kriisinkestävyden ja kulttuuriperinnön huoltovarmuuden huomioiminen selonteossa on kiitettävää. Fyysiset kirjastot tukevat henkistä kriisinkestävyttä luotettavan tiedon tarjonnan ja lukutaidon edistämisen ohessa.

Selonteossa mainitaan, että halutaan vahvistaa kulttuurialaa koskevan tietoperustan ajantasaisuutta, kattavuutta ja yhteentoimivuutta sekä parantaa tiedon hyödynnettävyyttä alan vaikuttavuuden tunnistamiseksi, päätöksenteon pohjaksi ja toiminnan suuntaamiseksi. Tilastokeskus on kuitenkin ilmoittanut, että se lopettaa säästösyistä ei-lakisäätteiset tilastot, mm. juuri kulttuuritilastot, jotka ovat keskeisiä tietovarantoja kulttuuripolitiikan päätöksenteolle sekä toimenpiteille ja toiminnan seuraamiselle. Tässä on selkeä ristiriita selonteon toimenpideehdotuksen ja muualla tehtävien päätösten välillä.

Selonteossa ehdotetaan kunnan kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalveluiden yhdeksi rahoitusmuodoksi matkailijamaksua. Etenkin pienissä kunnissa, joissa ei ole matkailua, kustannukset maksun keräämisestä saattavat kuitenkin nousta suuremmaksi kuin saatavat euromäärät. Maailmalla matkailumaksuja käytetään matkailun kehittämiseen tai matkailusta aiheutuvien ongelmien korjaamiseen, ei paikkaamaan peruspalveluiden rahoitusvajetta.

Keski-Rauska Marja-Liisa
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Kontiainen Kristiina
Etelä-Suomen aluehallintovirasto - Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaikkien aluehallintovirastojen kirjastotoimien kesken.